

Unutmak Yok! Affetmek Yok!

Tülay Hatimoğulları

6 Şubat:
Kapanmayan Bir Yara!

Rojdan Erez

Duvarlardan Sızan
Bütünlük

Aylin Karakaş

2 Göç Bir Yangın Eder

Zehra Yanardağ

Adıyaman Neresidir?

CDP-Çeviri

Afetlerde Kadınlar ve
Kız çocukları

AFFETMEK YOK!

İÇİNDEKİLER

1 **6 Şubat: Kapanmayan Bir Yara!**
Tülay Hatimoğulları

7 **Duvarlardan Sızan Bütünlük**
Rojdan Erez

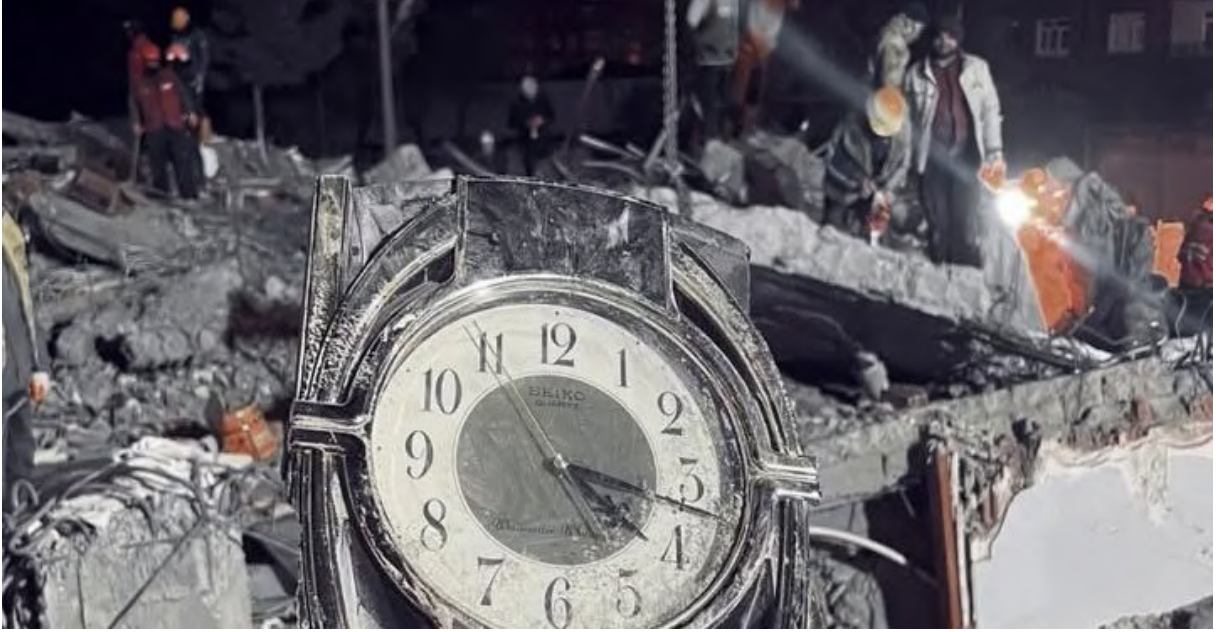
11 **2 Göç Bir Yangın Eder**
Aylin Karakaş

16 **Adıyaman Neresidir?**
Zehra Yanardağ

18 **Afetlerde Kadınlar ve Kız Çocukları**
CDP CDP -Çeviri

6 Şubat: Kapanmayan Bir Yara!

Tülay Hatimoğulları-9 Şubat 2025

Depremiñ üzerinden saatler geçmiş, ortalık can pazarı... On binlerce insan enkaz altında kurtarılmayı bekliyor kimse yok. AFAD-Kızılay yok, asker-polis yok, devlet yok

6 Şubat depremleri, bu kadim topraklarda yaşanan en büyük felaketlerdendi... Göz göre göre gelen bir katliamdı...

Resmi rakamlara göre 53 bin 725, malum bakanın itirafına göre 130 bin canımızı kaybettik. Canlarımız, arkadaşlarımız günlerce betonun, çeliğin altında kaldı. Yardım çığlıkları, enkazdan gelen “Buradayım, sesimi duyan var mı?” sorusu ve koca bir çaresizlik!

Bir vince, kepçeye hatta bir suya ulaşabilmek için saatlerce yapılan telefon görüşmeleri... Zaman su gibi akıp gidiyor, enkazlardan gelen sesler azalıyor...

Ülke devasa bir mezarlığa döndü!

AKP’nin 23 yıllık iktidarı döneminde 24 büyük facia yaşandı. Yüzbinlerce canımız bu felaketlerde hayatını kaybetti. 6 Şubat depremlerinin üzerinden iki yıl geçti. Depremin açtığı yaraları sarmaya çalışırken tekrar tekrar öldük, ölüme terk edildik. Adıyaman ve Urfa’da yaşanan sel felaketleri, İliç maden faciası, Beşiktaş gece kulübündeki yangın, Balıkesir mühimmat fabrikasındaki patlama, Diyarbakır Çınar’da, Mardin Mazıdağı’nda gerçekleşen yangınlar ve son olarak Kartalkaya otel yangını... İktidarın sermaye yanlısı politikaları, denetimsizlik, cezasızlık bu ülkenin insanlarını öldürüyor!

Aşırı merkeziyetçi politikalarla, liyakatsiz atamalarla devlet kurumları içler acısı hale geldi. Rantçı ve rüşvetçi anlayış devletin kurumlarıyla birlikte insan canını da satışa çıkardı... Tek adam rejiminin yarattığı çürümeyi 6 Şubat depremlerinde en acı şekilde deneyimledik. Deprem yönetmeliğine göre yapılmayan binalar, “İmar Barışı” adı altında ruhsatlı hale getirilen yapılar, insanların mezarı oldu. Öve öve bitiremedikleri AFAD’ın kâğıttan kaplan olduğunu gördük. Çadır ve konserve satan Kızılay’ın insani olarak da çürüdüğüne tanıklık ettik.

Bu büyük acıya rağmen ders almayan iktidar yüzünden Bolu Kartalkaya’da 36’sı çocuk 78 canımızı kaybettik. 6 Şubat 2023’ten 21 Ocak 2025’e tek sorumlu; çürümüş sistem, çürümüş iktidardır.

İnsan düşünmeden, sorgulamadan edemiyor... Japonya’da her yıl binlerce deprem meydana geliyor. Bu depremlerde can kayıpları yok denecek kadar az, bir deprem ülkesi olarak depreme dirençli binalar ve kentler pekala kurulabilmiş Japonya’da... Bu topraklarda en ufak bir felaket; can pazarına, faciaya dönüşüyor. Çünkü ortada liyakatli kadroların atandığı, denetlenen bir mekanizma yok. Yandaşların, liyakatsiz kadroların doldurulduğu, şirket gibi yönetilen bir devlet var. Ülkeyi ölüm ülkesine dönüştüren iktidardan bugüne kadar tek bir istifa gelmedi. Deprem öncesi ve sonrasında yaşananların sorumluluğunu alan hiç kimse çıkmadı.

Yargılamalara bakınca, hayatlarımızın ne kadar ucuz olduğu bir kez daha gözler önüne seriliyor: Maraş Pazarcık ve Hatay Yayladağ merkezli depremlerde 3 bine yakın can kaybının olduğu apartmanların davalarında hakkında soruşturma açılan bulunsa da henüz tutuklu tek bir kamu görevlisi dahi yok! Adalet de halen enkaz altında...

Enkaz altındakilere ölüm, dışarıdakilere tarifi imkânsız acılar

6 Şubat depremlerinde ihmaller zincirinin yanı sıra fotoğrafın bir başka yüzü daha var. Ölümü adım adım getiren tüm ihmallere rağmen birçok insan kurtarılabildi... Eğer devlet ölüme terk etmeseydi!

Depremi üzerinden saatler geçmiş, ortalık can pazarı... On binlerce insan enkaz altında kurtarılmayı bekliyor kimse yok. AFAD-Kızılay yok, asker-polis yok, devlet yok!

Yalnızca yakınlarını, komşularını kurtarmak için enkazı çıplak elleriyle, tırnaklarıyla kazıyan insanlar var!

Gönüllü ekiplerin deprem bölgelerine geçişleri engellendi. Ülkelerin ekipleri ve yardımları bekletildi. Enkaz altından insanların yardım istediği bilinmesine rağmen sosyal medya kısıtlandı. Ülke genelinde seferberlik ilan edilmedi. Devlet kendi yurttaşına bile isteye cehennemi yaşattı... Enkaz altındakilere ölüm, dışarıdakilere tarifi imkânsız acılar reva görüldü.

Toplumsal dayanışma ağları var, devlet yok!

Çürümüş devlet pratiğinin aksine halk depremin ikinci gününde toplumsal dayanışma ağlarını kurmuştu bile. Depremzedelere ilk suyu, ekmeği veren dayanışma ağları oldu. Tüm bu karanlığın, çaresizliğin arasında örülen dayanışma, umudun hala var olduğunu gösterdi. Toplumsal dayanışma ağları, deprem dernekleri, sivil toplum kuruluşları 2 yıldır deprem bölgelerinde ettikleri umudu yeşertmeye devam ediyor.

Sahi devlet erkinin yürütücüsü olan iktidar ne yaptı bu sürede? Öyle ya daha canlarımız enkaz altındayken seçim propagandası yapanlar, söz verenler onlar değil miydi? “Bir yılda herkese ev”! 2 yılda yapılanlar “Asrın İnşası”ymış, öyle diyorlar... Matematik yalan söylemez ne dediler ne yaptılar?

Erdoğan, 319 bini bir yıl içinde olmak üzere toplam 650 bin konutun depremzedelere teslim edileceğini söylemişti. Ancak 2 yılda tamamlanan konut sayısı 201 bin. Asrın felaketini 22 yılda adım adım gerçekleştiren iktidar, asrın inşasında aynı başarıyı gösteremedi. Depremin ikinci yılında da verilen sözler tutulmadı, iktidar yine sınıfta kaldı.

“Devlet yoktu” dediğimizde küplere binen iktidar mensuplarına sormak lazım. 2 yıl oldu devlet nerede? İlk günden beri deprem iktidar için bir fırsattı, depremi adeta Allahın lütfu olarak gördü. Seçim propagandası yapabileceği, inşaat sektörünü canlandıracağı, yandaşının cebini dolduracağı tarihi bir fırsat.

Sorunlar kangrene döndü!

Hal böyleyken insanlar bu yılı da 21 metrekairelik konteynerlerde karşılıyor. Her yurttaşın sahip olduğu haklar vardır. Bu hakların başında barınma, sağlık ve eğitim hakkı gelir. Ancak 6 Şubat’tan bu yana bu haklardan mahrum milyonlar var.

Aylarca, yalnızca gönüllü ekiplerden eğitim alabilen milyonlarca çocuk, hala sağlıklı koşullarda eğitim alamıyor. Öğrenciler ve öğretmenler temiz suyun olmadığı, sık sık elektrik kesintisinin olduğu okullarda eğitim faaliyetini sürdürüyor. Maraş’ta ve Hatay’da bulunan bazı okullarda üçlü, ikili eğitim sistemi uygulanıyor. Çünkü çoğu okul yıkıldı, çoğu

hasarlı. Konteyner okullar ise yetersiz. Ne yazık ki insanlar sağlık hizmetine de yeterince erişemiyor. Birinci basamak sağlık hizmetleri dahi uygulanamıyor. Alt yapı-ekipman eksikliği, hijyen koşullarının sağlanamaması hem hastaları hem de sağlık emekçilerini zorluyor. Hatay’da uygun eldiven olmadığı için yapılamayan ameliyatların olduğunu biliyoruz.

Rezerv alan talanı!

Konu halka hizmet olunca buhar olan iktidar, mesele halkın arazisine çökmek, zeytinliklerini talan etmek olunca karşımıza çıkıyor. Hastaneye eldiven gönderemeyen iktidar; zeytinliklerini, arazilerini koruyan halkın karşısına onlarca askeri, polisi gönderebiliyor.

Sevdiklerini, yakınlarını, evlerini, işyerlerini kaybeden insanlara rezerv alan adı altında zulmediliyor. Kimi yerlerde araziler kamulaştırıldı TOKİ binaları dikildi. Kimi yerlerde mahalleler rezerv alan ilan edildi. Evlerinde hasar olmayan insanların evleri, işyerleri de yıkıldı. İnsanların arazilerine, evlerine el konuldu sonra yapılan evler faiziyle insanlara satıldı. Parası olan alabildi, parası olmayan alamadı... Kötülükte sınır tanımayan bir akıl değil mi?

Göç ve kültürel soykırım

İktidarın depremde Hatay, Maraş, Adıyaman gibi Alevi, Kürt, Arap Alevi nüfusunun yoğun olduğu kentleri kendi kaderine terk ettiğini ne yazık ki yaşayarak deneyimledik...

Deprem 1. yılında Hatay’a giden Erdoğan bizzat kendi ağzıyla da itiraf etti insanları ölüme terk ettiklerini. Ne demişti hatırlayalım: “Merkezi yönetimle yerel yönetim el ele vermezse, dayanışma halinde olmazsa o şehre herhangi bir şey gelmez. Hatay’a geldi mi? Şu anda Hatay garip kaldı, mahzun kaldı.” Depremde yakınlarını, sevdiklerini, her şeyini kaybeden insanların yüzüne karşı söyledi bu sözleri... İnsan bazen Erdoğan’ın yerine bile utanabiliyor...!

Deprem 1. yılından özellikle Hatay’ın özgün yapısının tehdit altında olduğunu hep söyledik. Farklı halkların, inançların tarih boyunca barış içinde yaşadığı, çok özgün bir yapı Hatay. Öyle bir özgünlük ki depremin ardından bir süre de olsa göç etmek zorunda kalan insanlar farklı kentlerde yaşayamadılar. Evleri, binaları yıkılmış olsa da geri döndüler. Öyle bir özgünlük ki depremin yaralarını sarmak için Hatay’a gelen insanlar ayrılmadılar Hatay’dan...

Bizim ihtiyacımız olan demografik yapının, kültürel dokunun korunduğu depreme karşı dirençli kentler. Bugün bu ihtiyacın çok uzağındayız. Rezerv alan uygulamasıyla birlikte hem kültürel doku hem de demografik yapı yok olmakla karşı karşıya. Yaşam alanları yok olan, ihtiyaçlarını karşılayamayan insanlar göçe zorlanıyor. Bir diğer göç nedeni ise kentlerin kültürel dokusunun yok olması. Bir Antakyalı olarak kendimden biliyorum. Biz Antakyalılar, Antakyasız yapamayız!

Deprem bölgesinde kadın olmak

Biz kadınlar; bu ülkede kadın olmanın, yaşamanın ne kadar zor olduğunu biliyoruz. Evde, işte, sokakta, okulda, her yerde toplumsal cinsiyet eşitsizliği ile mücadele ediyoruz. İktidarın kadın düşmanı politikalarına karşı direniyoruz. Depremde kadın olmaksa, tüm bu sorunların yanında başka yüklerle mücadele etmeyi gerektiriyor.

Deprem bölgelerinde toplumsal cinsiyet eşitsizliği derinleşti. Depremden önce de kadınların üzerine yüklenen çocuk, yaşlı, engelli bakımı gibi sorumluluklar bugün de kadınların omuzlarında. Kadınlar, küçük konteynerlere koca bir hayatı sığdırmaya çalışırken diğer yandan artan erkek şiddeti ve istismarla mücadele ediyor. Şiddete uğradığı için boşanma davası açan ancak boşanamayan kadınlar olduğunu biliyoruz. Gideceği başka bir yeri olmadığı için şiddet faili erkeklerle aynı konteynerde yaşamak zorunda kalan kadınlar biliyoruz. Konteyner kentlerde yaşayan kadınların gece tuvalete çıkmamak için sıvı tüketmediğini biliyoruz. Çünkü ışıklıdırma olmayan, tekinsiz yollardan yürümek zorunda kadınlar...

Kadınlar yaşamı yeniden inşa ediyor!

Tüm zorluklara rağmen kadınlar direnişe de yaşamın yeniden inşasına da öncülük ediyor...

Hatay'ın Dikmece mahallesinde tarım arazilerine ve zeytinliklere yönelik talana karşı başlayan direniş aylarca sürdü. Her direnişte olduğu gibi Dikmece'de de en önde kadınları gördük... Sadece Dikmece direnişine değil, kadınların yaşamın her alanına öncülük ettiğini biliyoruz.

Birçok kadın kuruluğu, feministler, toplumsal dayanışma ağları, dernekler, devletin aksine hala deprem bölgesindeler. Deprem bölgesindeki kadınlarla birlikte kadınların üretebileceği atölyeler kuruldu. Kadınların nefes alabileceği, omuzlarındaki yükü bir nebze olsun unutabilecekleri alanlar oluşturuldu. Çocuklar için yaşam alanları sağlandı. Bu yaşam alanlarında hem kadınlar için hem de çocuklar için atölyeler düzenleniyor. Bu

birlikteilmekilmekyaşamıörmeyebirörnek; Antakyalıkadınlar, Rimmen Kadın Kooperatifi'ni kurdu. Rimmen'de kadınlar hem üretiyor hem de yaşamıilmekilmekörüyor. Kadınların yaşam mücadelesi 21 metrekairelik konteynerleri aşıyor. Başka kadınların mücadelesiyle buluşuyor...

Duvarlardan Sızan Bütünlük

Rojdan Erez-9 Şubat 2025

Kuşkusuz, bulunduğumuz dar mekanlarda büyütülen kadın yoldaşlığının toplumsal yansımasıydı. Dört duvar arasında da olunsa, tek kişi de kalınsa artık öyle bir aşamaya gelinmişti ki, öyle bir toplumsal bağ kurulmuştu ki, bunu yıkmaya kimsenin gücü yetmeyecekti

Zindan gibi bir mekanı aşmak, öyle şiirlerde dile getirildiği gibi romantik değildir. Bir şeyleri aşmanın yolu, uzun bir yolculuktur. Her şeyden önce işe kendinle başlarsın. Acılarına, bir başkasının acısını merhem yaparak derman bulursun. “Yalnız değilim” dersin ve gün be gün çoğalırsın. Binlerce kalabalık içerisinde giderek yalnızlaştığımız, anlamsızlık içerisinde harcadığımız zamanın intikamını alır gibi sarılırsın hayata. Zamanın ve mekanın esiri olmaktan çıkarsın o an. Bu ise yeni bir hayatın başlangıcı olur. Duyarlılık ve empati gibi duyguları, kanser hücreleri gibi ruhumuzu saran hastalıklardan yavaş yavaş kurtularak tekrardan inşa etmeye çalışırız. Bir bakış, gülümseme ile birbirimizi anlayıp hissetmek gelişen kadın yoldaşlığının işaretiydi. “Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için” söyleminin can bulduğu yerde, bir de “dışarı” diye adlandırdığımız koca bir toplum vardı. Göz görmese de, el dokunamasa da derinden, yürekte hissettiklerimiz...

Aylardan şubatı. Dilekçelere bakmadan günleri karıştırdığımız zamanlardan biri. Her zamanki sabah rutinleri içerisinde gözümüzü açmıştık. Kahvaltı masasına geçenlerin “rojbaş” larının yorgunluk durumuna göre değişen ses tonları dışında değişik bir gün değildi. Bitirenin “destxweş” deyişleri ile yavaş yavaş boşalırdı kahvaltı masası. Herkesin

bir planı vardır zindan sabahlarında. Kimi yürüyüşe hazırlanır, kimi yarım kalan işleriyle uğraşır kimi de “son dakikalar ülkesi” ndeki gelişmeler için TV’ye bakardı.

O sabah açılan ilk haber kanalında ekranda görünen hayalet bir şehirdi. Maraş’tan bir görüntü; donuk, soğuk ve korkunç. Uzun uzun baktığımı hatırlıyorum. Karanlık, ıssız, yıkık bir kent... Anlamakta güçlük çekmişim. “Deprem!” dedi TV’deki ses. Emin olmak için bir kez daha dinledim, okudum, baktım: “deprem olmuş!” “büyük deprem olmuş” “mahvolmuş”... Koridordan yükselen terlik sesleri odaya doluştu anında. Şaşkınlık, merak ve hüznün bilinmez ağırlığı yüklenmişti herkese. “Nerede?” “Kaç şiddetinde?”, “Ölenler var mı?” Deprem bölgesinde yaşayanların telaşını almakla başlamak gerekiyordu. “Biraz bekleyelim” “Bir şey yoktur” derken yavaş yavaş gelen görüntüler ile derin bir hüznü kaplamaya başladı hepimizi. Kentler yıkılmış ve insanlık enkazlar altında kurtulmayı bekliyordu. Görmediklerimizin zihnimizde yarattığı karelerin, seslerin sarsıntısı içerisindeydik.

O gün havalandırma kapıları geç açıldı. Balkonlardan sesler yankılanmaya başlamıştı. Yakın koğuşlar birbirlerine haber veriyorlardı. Uzakta kalan koğuşlar ise havalandırma kapısının açılmasını bekliyordu. Bir süre sonra aceleyle açılan kapıların ardındaki gardiyanların yüzleri, depremin şiddetini anlatmaya yetmişti. Herkes kendi yakınlarını merak ediyordu. İşlerini hemen bitirip, çekmeyen telefonlardan haber almak için uğraşacaklardı büyük ihtimalle. Açılan havalandırma kapısıyla birlikte etraf koğuşlar ile iletişim kurmaya başlamıştık. Üç farklı kilitli kapatılan, havanın bile zor geçtiği boşluklara ağızımızı dayayarak, bizi duymaları için şekilden şekle girdiğimiz demir kapılar ardında arkadaşlarımız ile konuşmaya çalışıyorduk. İletişim kuramadığımız uzak koğuşlarda kalanları sormaya çalıştık. Özellikle deprem bölgesinde ailesi, tanıdığı olan arkadaşlarımızı merak ediyorduk. Yapacak tek şey telefon etmekti. Ne tuhaf! Gardiyanlara depremi anlatarak telefon etmek istediğimizi söyledik. Oysa onlar dışarıda, bizler içeride olduk. İnfaz yasasındaki doğal afetlerden doğan haklardan bahsettik, bunlardan bahsettiğimiz için bir kez daha öfkelenedik. Ne insani ne de ahlakiydi gelişen süreç. Çok sonradan gelip telefon edebileceğimiz söylense de, sayımızın fazla olması nedeniyle var olan telefonlar yetmiyordu. Önceliği, ailesi deprem bölgelerinde olan arkadaşlarımıza verdik. Hatta giden arkadaşlarımız, 10 dakikanın hepsini kullanmadan geri geldiler. İyi olduklarını sorduktan sonra diğer kadın arkadaşlar da bir an önce kullansın diye ikişer üçer dakika konuşup dönmüşlerdi. Bazılarımız zaman kaybı olmasın diye hiç çıkmadık. Bu kez de telefon dönüşü haber alma telaşı başlamıştı.

Başka bir haber kaynağımız olmadığı için TV karşısında, gelecek haberlere kilitlenmiştik. İkinci depremi tam öyle bir anda hissettik. Ankara’da biz de sallanmıştık. Tekrardan bir telaş, endişe sardı ortamı. Bürokratik kuralların gereksizliğinin en fazla hissedildiği yer zindanlardır. Depremi şiddetine göre görüşme hakkını sorgulayan bir zihniyet ile anlaşılmak ne kadar kolay olabilir ki! Mesele aile ile görüşmek değildi. Birçok şehirde binlerce insan, devletin rant uğruna çıkardığı yasalar, ihaleler sonucu hayatını kaybetmişti ve daha binlercesi buna eklenecekti. Yeme içme gibi insani ihtiyaçlar ötelenmişti o zamanlar. İnsanlık, enkazın altında can çekişiyordu ve gözlerimizi birbirimizden kaçırmaya başlamıştık. Kendiliğinden akan gözyaşları, çevrilen ve saklanan yüzler, tüm hızıyla havalandırmada yürüyen ayaklar ve daha dile getirilemeyen bir sürü şey.

Bir süre sonra bir koğuştan sesler yükselmeye başlamıştı. Merak içinde anlamaya çalışırken depremin olduğu gün koğuş aramaları yapıldığını öğrendik. Tesadüf! Hepsi de deprem bölgesinde ailesi olan arkadaşlarımızın koğuşu! O hafta tek tek tüm koğuşlar aranmış ve normalinden daha fazla dağıtılmıştı. Ve hepimiz önümüzdeki insan yığına baka kalmıştık. Öfke ve anlamsızlık birbirine karışmıştı. Düşmanlığın, ahlaksızlığın ve çürümenin en fazla hissedildiği anlardan biriydi hepimiz için. Kendini tutamayan bir ses öfkeli bir tonla;

-Çok iyi arama yapıyorsunuz. Keşke deprem bölgesine gitseniz!!!

İç dünyalarının yüzde bıraktığı o donukluk ve anlamsızlık hali ile kafalarını çevirip baktıktan sonra belli belirsiz bir ses çıktı “gideriz ”. Dağıtmaya devam ettiler. Herkesin akli, yüreği deprem bölgelerindeyken, yüzlerce ölü bedene karşı, çıkarılan her canlı kurtulan insan için sevinmeye çalışırken, önümüzdeki insan yığını kitaplığımızı talan ediyordu. Yıkılan, yakılan kitapların acısını çekiyorduk. Anlamadılar!

Eli kolu bağlı kalmamayı öğrenmiştik. Çok az bir bütçeye sahip olsak da, olanları depremzedeler ile paylaşmak istedik. Temel ihtiyaç olan ne varsa, kantinde satılan alıp deprem bölgesine gönderecektik. Az-çok demeden çıplak bir ayağa terlik, üşüyen bir bedene battaniye almak istedik. Ancak o bile engellenmişti. Halkın parası ile alınan halka satan “yardım kuruluşuna!” gönderebileceğimiz söylendi. Oysa biz satmıyorduk paylaşıyorduk. Satmadık, onlar da paylaşmak istemedi. Kalemlerimiz devreye girdi. “Yanınızdayız” dedik sesimizin ulaşabileceği her yere. Ailesinden, dostlarından kayıplar verenin bile sesinin çıkmadığı, acının toplumsal bütüne yansıdığı bir dönemdi. Bu bir

kültürdü. Kendinden önce yoldaşını düşünürsün. Önce o yemeğini alsın, en son kalanı o yesin, gelen kıyafetlerden önce o seçsin... Doğadan, toplumdan izole etme amaçlı kurulan zindanlara karşı en büyük silahımız da buydu. Her yerde ve her koşulda en başta kadın yoldaşlığını büyüterek, toplumsallığımızı kaybetmemek ve daha da güçlendirmek. Kuşkusuz toplumsal olaylara karşı en fazla duyarlılık gösteren alanların başında zindanların gelmesi de bununla bağlantılıdır.

Bazen düşünürdük, zindan gibi bir yerde deprem olsa nereye kaçacaktık. Kaçacak bir yerimiz yoktu. Tüm demirbaşlar yere çakılı olduğu için üzerimize devrilecek bir şey de yoktu. Duvarların altında kalmak dışında aklımıza gelen bir ihtimal de yoktu. Gelip bizi kurtaracakları ihtimali hiç aklımıza gelmezdi, getirmiyorlardı. Hep kendi başımızın çaresine bakacak hayallerimiz vardı. Kendi vatandaşını günlerce enkaz altında bırakan bize neler yapmazdı ki! Sınırsız düşüncelerin olduğu zindanlarda gelişen hayaller ihtimaller hep düşünülürdü, düşünmek zorundaydık.

Dışarıdaki yaşamda herkesin tüm olanaklar içerisinde, çaresizlik duygusunu en derin yaşadığı zamanlarda, bunun zindanlara yansıma boyutu anlatılması güç bir durum. Ancak her sürecin, her felaketin, iyinin ya da kötünün bir de zindan boyutu vardır. Mücadelenin ve onun içinde olmanın yarattığı bir sonuçtu zindanlar. Onurlu bir direnişin onurlu bir bedeliydi. Bu nedenle de dışarının umudunun, gücünün ve de düşüncel yoğunluğunun besleyici kaynaklarındandı. Uçurumun kenarından kanat çırpın bir halkın kadınları olarak en büyük zorluklardan birini de görmüştük. Şimdi ise kanayan bir toplumsal yarayı sarmak gerekiyordu. Fiziki olarak yan yana olamamanın eksikliğini en çok hissettiğimiz anlarda beraberlik duygusunda ortaklaşmaktı bizlere düşen. Kuşkusuz, bulunduğumuz dar mekanlarda büyütülen kadın yoldaşlığının toplumsal yansımasıydı. Dört duvar arasında da olursa, tek kişi de kalırsa artık öyle bir aşamaya gelinmişti ki, öyle bir toplumsal bağ kurulmuştu ki, bunu yıkmaya kimsenin gücü yetmeyecekti. Deprem gibi en zor zamanlarda bile tüm engellemelere, baskılara rağmen içerden dışarı doğru akan dayanışma ve birlik ruhu da bunun en somut halidir. Bu da politik tutsak olmanın bir gereğidir. Bizi biz yapan da bu yaşam felsefesidir.

Hayatını kaybedenlere bir kez daha yad olmak üzere...

2 Göç Bir Yangın Eder

Aylin Karakaş-9 Şubat 2025

Direneler olmaz ise mekanlar anlam yitimine uğratılır. Direneler olmazsa iki göç bir yangın eder

Acı bir sessizlik çavlanıyordu soğuk havanın genzinden. Bir gök gürlemişti zemheri veda ederken. Ne ilahi bir sestir ne de muhteşem bir ses. Bir ses yükselmişti gecenin bağrından. Üstelik usulca uyandırılmamıştı bu sefer çocuklar.

Bembeyaz bir sabahın kör karanlığına gözlerimizi açmıştık.

Aynalar pazarındaydık, nereye dönsek acı nereye dönsek kırık dökük.

Nerde durduysak tedirginlik çaresizlik vardı.

6 Şubat günü Pazarcık'taydım.

Marifetin kapısından geçip hakikate varanların dergahında, soylu kadınların toprağındaydım. Pulyanlı'da Elif Ana, Esmapur'da Esme Ana, Musolarda Bese'nin toprağındaydım.

4 mevsimde, 4 kapıda binbir acıyı yüreğine eşeleyenlerin, göç yolunu kendine sığınak yapanların yurduna gelmiştim.

Bir hoşgörünün yitikliğinde seyredilmiş ömürlerin, bir felaketin azabına değen son demlerine tanık olmaya gelmiştim. Bazı yüklerin tek omuzda yer bulamayacak kadar ağır olduğunu bu tanıklıkta bir kez daha yaşadım.

Bu coğrafyanın acı yükleri, yaşanmışlıkları artık tek omuza ağır geliyordu. Maraş, Pazarcık asrın felaketinden önce de katliamlara, yok edilme politikalarına, topraksızlaştırma ve bilinçsizleştirmeye tanıklık etmişti her tanıklık öncekinden ağır sonuçlansa da koparılmak istendiği yerden yeniden yeşeren bir gerçeklik de vardı burada.

Toprağında yetiştirdiği koruyucu bitki olan karaçamlar gibi Alevilik inancı da her katliama karşı kendini burada korumak için ant içmişti.

“Güneş ne zaman doğacak filmine” atılan bir bombayla başlayan katliam süreci günlerce sürmüştü. Onlarca Alevi çocuk, kadın, yaşlı vahşetin sınırlarını aşacak yöntemlerle katledilmişti. Evleri yakılmış, yakılmayan evler oturulmayacak duruma getirilmişti. Elif Ana’nın ablası Cennet Şimal gibi bir çok kadın sokak ortasında kendi komşusu tarafından katledilirken Alevilerin birçoğu topraklarını terk etmek zorunda kalmış, Avrupa ve İstanbul’a gitmek zorunda kalanların sayısı çok artmıştı. Kimisi kısa süre sonra yurduna dönmüş kimisi de göç etmeyi reddedip topraklarını hiç terk etmemişti.

Ölümle yaşam, çokluk ile teklik, ışık ile karanlık arasındaki perde muktedirler eliyle inceltilmişti.

Faillerin suçlarını örtmekten başka işe yaramayacak kalın yeşil bir perde çekilmişti adeta.

Öyle ki Maraş kısa bir süre sonra gericiliğin merkezi olarak örgütlendirilmeye çalışılıyordu. Katliamda fail olanların yargılanmak bir yana vekil sıfatı olarak ödüllendirildiği bir yer olmuştu. Daiş artıklarının kendine örgütlenme yaratmaya cesaret ettiği bir düzende Alevi kimliği ile yaşamak direnişten kök almakla mümkündü.

Alevi kadınların yaşamları boyunca yaşadıkları korku, acı ve sürgünler zorunlu göçlerle birlikte toplumsal hafızalarına nakşedilmişti.

6 Şubat depremiyle gönüllü olarak gittiğimiz Pazarcık’ta yaşam ortadan ayrılmış bir yol ile keskin bir farklılığı yaşıyordu.

Yolun üstü, yolun aşağısı.

Pazarcıklı Hasan Hoca bu yolun Aleviler ve Sünniler arasındaki ayrımcılığın somut tarifi olduğunu söylemişti. Yolun bir yanında Sünniler yaşarken yolun diğer yanında Aleviler yaşıyordu. Depremi taraf seçmeyeceğini bilsek de iktidarların böyle yaklaşmayacağını bilerek Alevi köylerine doğru yani Hasankoca Köyüne dayanışma için gitmiştik.

Göç etmeyen, Avrupa'ya gitmeyen yaş almış Alevi kadınlarının kaldığı Hasankoca Köyüne vardığımızda deprem mağdurlarının neredeyse hepsinin yaşlılardan oluştuğunu görmek çok şaşırtmıştı bizi. Pazarcık'ın gençleri yok mu? sorusunu sorduğumuzda "herkes Avrupa'da" cevabını almıştım. Yüzlerce yaşlı ve çoğu yatalak olan kadim insanların bizi görünce korku ve tedirginlik içeren yaklaşımlarına hikayelerini öğrenince anlam verecektim. Anlam verdiğim zaman gelip çattığında ise bizler gönül bağımızı zaten çoktan kurmuş olacaktık.

Hasankoca Köyünün yaş ortalaması 55 yaşlarıydı. Katliamdan geriye ne kaldı diye soran olursa diye yitip giden köksüz geleceği göstermek isterdim. Hem öfkeli hem üzgündüm. Öfkem göçe sebep olanlardı, öfkem tarihi tekrür ettirmek isteyen bu sistemeydi. Çünkü Bizler ulaşana kadar Alevi köylerine hiçbir yardım ulaşmamıştı. AFAD çadırları Sünnilerin yaşadığı bölgede kurulmuştu. Hasankoca Köyünde 300'den fazla insan barınırken elektrik, su, yiyecek yani hiçbir şey yoktu. Ne ulaşılacak bir yetkili vardı ne de bir kurum. Köy evinde 45 yaşlarında engelli olan bir insanın korkudan kaynaklı kalp krizi geçirerek ölümüne tanıklık etmiştik, cenazeyi bir battaniyeye sarıp 4 gün yanımızda tutmuştuk. Yaşlı anne ve babası can veren çocuklarının başında 4 gün ağlarken bizler cenaze işlemi yaptıracak yetkili bulamadığımız için defin işlemini gerçekleştirememiştik. Yaşlı anne "Acının üstü acı var mıdır, kıyımın üstü kıyım var mıdır, vatanımın son parçası gitti, evim yıkıldı nereye göçeyim ben şimdi?" sözleri ile ağıt yakıyordu. 70 yaşındaki bir anne nereye göçecekti sahi? Göç yolu bir kez daha mı gözükte sorusunu kendi kendime sorarken birkaç gün sonra yaşlı anne Avrupa'daki akrabalarının onları çağırdığını burada zorlanacaklarını Avrupa'ya göç edeceklerini ağlayarak söylemişti.

Katliam ve topraksız bırakma politikasıyla daha önce defalarca göçe zorlanan Pazarcık halkı bu sefer; önlem alınmaması ve müdahale edilmemesinin felakete dönüştürdüğü deprem ile topraklarını bırakmak, köksüzleştirilmek isteniyordu. Annenin akan her gözyaşı Pazarcık Alevilerinin tanıklık ettikleri katliamın, göçe zorlanmanın ve heybelerinde biriken acının ifadesiydi.

Yaşanan acılar kadar yaşanan korkularda bizlere burayı elimizden geldiğince yaşanabilir bir yer haline getirme sorumluluğu yüklemişti. Çoğunluğu TJA'lı kadınların oluşturduğu sanatçı, sağlıkçı, eğitimci ve gençlerden oluşan gönüllüler Hasankoca Köyevini tüm maneviyatı ve emeğiyle bir dayanışma yurduna çevirmek için sabah akşam çalışmaya, ulaşılmayan köylere gitmeye gayret ettiler.

Köy evinin mutfağı ve yaşlıların sağlığı ile ilgilenen Eğitim Senli öğretmenler, depo bölümünde lohusa, hamile ve bebekler için paket hazırlayan sanatçılar, giyim ve hijyen çadırında deprem mağdurlarının ihtiyaçlarını karşılayan kadın hakları savunucuları, sinemacı ve edebiyatçılar vardı. Her sabah köy taramalarına giderek köylerden Hasankoca Köyevine gelemeyecek olan deprem mağdurlarının ihtiyaçlarını gidermek için hareketli ekipler oluşmuş, hareketli sağlık kabinleri de bu ekiple eş güdümlü yola çıkmaktaydı. Tetirlik'den Maksutuşağın'a; Ördekde'den Karagöller'e gidilmedik tek bir köy bırakılmamıştı.

10 gün boyunca yaşanan acıyı bir nebze olsun dindirmek yaraları sarmak için seferber olan gönüllüler sanki hep Pazarcıktalarmış ve hiç Pazarcık'tan ayrılmayacakmış gibiydiler.

Tüm çabamıza rağmen köyün yaşlıları birer ikişer Avrupa'ya göç etmeye başlamıştı. Avrupa'ya göç edenlerin topraklarına dönerek yaşamı inşa etmeye çabalama tercihleri yerine kalan son çınarlarımızı Avrupa'ya götürmeye çalışma çabaları baskın çıkmıştı. Sistemin kapsamayan, eşit vatandaşlık hakkını gözetmeyen yaklaşımları kaygıları arttırmıştı. Bizlere yöneltilen sorular bu kaygıları fazlasıyla yansıtıyordu. “Ne zamana kadar burada olacaksınız, aileniz sizleri sormuyor mu” diye yöneltilen bu soruların arkasında onları yalnız bırakıp bırakmayacağımız sorgusu vardı aslında. Hep tekrarı yaşanan bir hikaye yine kapılarını mı çalacaktı endişesi büyüktü.

Bütün bu kaygı ve soruların arasında bizler çözüm ararken ve bu çözümü dayanışma ile ortaya koymaya çalışırken, o zamana kadar ortada gözükmeyenler birden belirivermişti.

Deprem bu yana 10 gündür Hasankoca Köyevinde hummalı bir çalışmanın ortasındaiken 7 AFAD yetkilisi ile devlet erkanı gelmişti. Bizlere dayanışma göstermek isteyen iş insanlarına “bizde devlet olarak buradayız” demişlerdi. Sahi devlet neredeydi 10 gün boyunca? Bu soru depremle sorduğumuz bir soru değildi aslında. 78 Maraş Katliamı'nda insanlar günlerce katledilirken de soruldu, katliamdan sonra Aleviler göçe zorlanırken de

sorulmuştu, nihayetinde 11 ili etkileyen ve Pazarcık'ta taş üstünde taş bırakmayan asrın felaketinde yetkililer neredeydi bir kez daha sorulmuştu?

Türkoğlu'ndan, Narlı'dan, Antep'ten, Maraş merkezden deprem mağdurları Hasankoca Köyüne yardım istemek için geldiklerinde neredeydi bu yetkililer?

Cengiz Topel'de çocuğunun günlerce kısılan sesini dinleyen anneye “kendiniz müdahale etmeyecek bekleyeceksiniz bizi” diyen ama asla gelmeyen, bir anneye çocuğunun zamana yayılan ölümüne tanıklık ettiren AFAD neredeydi?

Şimdi tüm erkanı ile Hasankoca Köyünü basmış hiçbir gerekçe olmamasına rağmen kayyum girişiminde bulunmuşlardı.

Yüzlerce gönüllü ve yerel halk kendini yetkili olarak tanıtanlara neden 10 gün sonra müdahale etmek için geldiklerini elbette sormuşlardı. Verilen bir cevap yoktu şüphesiz.

Direnış kültürüne filiz vermiş bu toprakların biat etmeyeceğini direnenler hatırlatacaktı şüphesiz. Kayyuma biat etmeyenler Pazarcık'ı değil Hasankoca Köyünü bırakmak zorunda kalmıştı.

Bizlere kayyum tehdidi ile yönelenler bizden 2 gün sonra orayı terk edip gitmişti. Sonra hepimizin aklında beliren bir soru vardı:

“Neden?”

Bu soruya toplumsal hafızanın acıları kadar direniş kültürüne bakanlar elbette cevap bulacaktır.

2 göç bir yangın eder sözünü topraklarımızda manasına kavuşturmak son sözlerimin hükmüdür. Önce katliamlarla yok etmek istedikleri bir direniş kültürünü göçe zorlayanlar, bu sefer felaket haline getirdikleri deprem sonrası politikalarla ikinci bir göçe zorladılar. Çünkü artık Pazarcık'da göç edecek bir nesil daha yok. Direniş tarihi şüphesiz mekanı zamana sığdıracak kadar büyüktür. Ama tarihi asıl yaratanlar direnenlerin kendileridir. Muktedire ve zulmüne direnen onlarca kızıl örgülü kadın şimdi ait olmadığı topraklarda yaşamaya mahkum edilmiş durumda. Direnenler olmaz ise mekanlar anlam yitimine uğratılır. Direnenler olmazsa iki göç bir yangın eder.

Adıyaman Neresidir?

Zehra Yanardağ-9 Şubat 2025

Kadınlar tanırsın acılarını zılgıta dönüştürüp birbirine kenetlenenleri, beraber inşa edeceğiz diyenleri. Kadınlar tanırsın eril zihniyetten uzak, ekolojik kentler inşa etmeyi hedefliyoruz diyenleri

Ben bu yazıyı kaleme aldığımda Adıyaman'ın deprem anma programı netleşmişti. Program akışı bir tık ile saniyeler içinde on binlere ulaşmıştı. Teknolojik nimetlerin güzelliklerini kavramaya çalışırken istemsizce o “ölüm gecesine” gidiyorum. Havanın aydınlanması ile birlikte görülen yıkım, enkaz altından gelen inleme sesleri, çığlıklar ve yaşanacak ihmallerin fragmanını yaşayacağımızdan habersiz güneşi doğuruyoruz.

Gün ağrıyor. Dünyada güneşin en güzel doğuşu ve batışının seyredildiği Nemrut'un şehrine gün birçokları için artık hiç doğmuyor. Ölüler güneşsiz diriler ise güneşten bir haberdar artık. Türkiye Adıyaman'a kördür sağırdır ve dilsizdir. O 3 gün gece avazı çıktığı kadar bağırdı Adıyaman. Sesine ses veren Siverek oldu, Suruç oldu, Diyarbakır oldu. Sonra sesler çoğaldı Kürdistan, Adıyaman oldu.

İlk günler enkazların arasında yürürken “kedi” sessizliğiyle hareket edersin enkaz altında biri ayak seslerini işitmesin diye. Kolunu kaldıracak gücün yoktur. Gelmeyen kepçe, güvenlik endişesiyle enkaz çalışmalarına bırakılmayan hilti, parayla satılan çadırlardan öğrenirsin ederini. Ölünü çıkartmak için kazma, kürek, hilti olmak istersin. Çaresizliğin tanımını yerinde yaşarsın an be an. Ruh halini sorgulamazsın, ölülerin var ağlayamazsın, vaktin yoktur. Ayakta durman lazım, açsındır; yiyecek takatin yok. Zamanla yarışsın,

koşacak gücün yok. Çaresizlik Adıyaman olur ve o fotoğraflanana karede kendine yer ararsın. Sonra “kalkmam gerekir, çıkartmam gerekir, kefenlemem gerekir” dersin ama ne gömecek yerin ne saracak kefenin vardır.

İsteyecek kişi, kurum, kuruluş ararsın bulamazsın ve varlığın içinde yokluğa mahkum olduğunu o zaman anlarsın. Dizlerinin bağı çözülmüş yerdesindir artık. Bir gölge belirir alnında “deq” olan bir kadın eli uzanır sana. Deriklidir. Van’dan gelen otlu peyniri, Iğdır’dan gelen ekmeğin arasına koymuş, elinde Bitlis’ten gelen su ile sana uzatıyordur. Batman’dan gelen battaniyeyi üstüne örter. Gözlerinde biriken yaşları tutamazsın ve o eli sıkıca tutup kalkarsın. Omuzuna yaslanarak kadınların öncülüğünde kurulan dayanışma alanına geçersin.

Kürdistan’dan başlayan dayanışmaya Trabzon eklenir. Sonrası Tekirdağ, İstanbul, Ankara, Mersin... “vatan millet Sakarya” sloganlarını atanlara inat, Türkiye ve Kürdistan kadınlarının öncülüğündeki bu komun çadırında bulursun kendini. Seni “sayı” bile görmeyenlere inat içine döke döke yarına öfersin o kadınlarla umudu. Kadınlar tanırırsın acılarını zılgıta dönüştürüp birbirine kenetlenenleri, beraber inşa edeceğiz diyenleri. Kadınlar tanırırsın eril zihniyetten uzak, ekolojik kentler inşa etmeyi hedefliyoruz diyenleri.

Gücünü demokrasiden, kadının özgürlük mücadelesinden alanları. Kadınlar tanırırsın Jin Jiyan Azadî felsefesine inanarak yol alanları, özüne bağlı kökleri üzerinde yetişen bir ağaç gibi etrafını güzelleştirenlerden. Kadınlar tanırırsın “kadından kentler” yapma azmi, bilgisi olanları. Soruyorlar Adıyaman neresi diye. Adıyaman, bu emeğin kadının öncülüğünde yeniden inşa edildiği bir Kürdistan şehridir. Aklınızda “kadın kenti” olarak kalsın. Yolunuz düşerse gezin yeni Adıyaman’ı. Fütursuzca planlanan ve yükselen binalara inat kadınlar şehri güzelleştirmeye devam edecektir aklınızda böyle kalsın.

Afetlerde Kadınlar ve Kız Çocukları

CDP CDP (Çeviri)-9 Şubat 2025

*Kadınların güçlendirilmesini sağlamak ve kadınları afet planlamasına dahil etmek dayanıklılık yaratır. Kadınlar, erkek planlamacıların anlayamayacağı **afet risklerini kendileri ve kız çocuklar için belirlemeye** yardımcı olabilir. Ayrıca, artan gelir veya kişisel hazırlık ve sağlık konusunda farkındalık dahil olmak üzere aileleri için güvenlik oluşturmaya yardımcı olabilirler.*

Önceden var olan yapısal cinsiyet eşitsizlikleri, felaketlerin kadınları ve kız çocukları; erkek çocuklarını ve erkekleri etkilediğinden farklı şekillerde etkilediği anlamına gelir. Kadınların savunmasızlığı, daha düşük sosyoekonomik grupta olduklarında artar. Bu kırılganlık, hazırlık, tahliye, müdahale, ölüm sayısı ve iyileşmeyi etkiler. Bu kırılganlığın nedenleri genellikle kadınların toplumda üstlendikleri rollere ve yaşadıkları yerdeki cinsiyet ve kültürel normlara kadar izlenebilir. Buna kadınların ve kız çocukların yerine getirdiği görevler, giydikleri kıyafetler, kendilerinden beklenen davranış biçimleri vb. dahil olabilir.

Bu kırılganlık aynı zamanda felaketlerin cinsiyete dayalı etkisinin kesişimsel doğasının bir parçasıdır. Örneğin, **ABD’de kadınlar ve kız çocuklar** daha yüksek yoksulluk oranlarına, sağlık hizmetlerine erişimde daha büyük zorluklara, eğitime ve istihdam fırsatlarına daha az erişime (ve iş bulduklarında daha düşük ücretlere) sahip olma eğilimindedir. Genellikle kadınların yönettiği hanelerde yaşarlar ve ev sahibi olmaktan çok kiracı olma olasılıkları daha yüksektir.

Bir felaketten önce, kadınlar ve kız çocuklar genellikle bir evin ve çocuklar, yaşlı aile üyeleri ve engelliler de dahil olmak üzere içindeki insanların bakımı konusunda birincil sorumluluğa sahiptir. Bakım sorumlulukları tahliye olmalarını engelleyebilir. Zorunlu tahliye kararı verildikten sonra New Orleans'ta kalan **insanların yaklaşık %80'i**, şehrin nüfusunun yalnızca %54'ünü temsil etmelerine rağmen kadınlardı. Bir felaketten sonra, kadınlar günlük işlerini sürdürürken muhtemelen hasta ve yaralılara bakmaktan sorumlu olacaklardır. Ve eğer evin geçimini sağlayan kişi felaket sırasında ölürse, kadınlar genellikle dışarıda iş aramak zorunda kalırlar ve özellikle uluslararası bağlamda, kız çocuklar ev işleriyle ilgilenmek için okuldan alınırlar.

Tüm ülkelerde, kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddet felaket sonrası bir faktördür. **Cinsel saldırılar**, fiziksel istismar ve insan ticareti felaketten sonra artar. Yakın Partner Şiddeti (IPV) perspektifinden, bu genellikle finansal kaygılar, felaket travması, artan ruh sağlığı sorunları, artan madde kullanımı vb. nedeniyle oluşan stresten de kaynaklanabilir. Cinsel şiddet kalabalık konut durumlarında meydana gelebilir (örneğin, bir ev sahibi aile üyesine karşı veya bir ev sahibi aile üyesi tarafından). Stres, cinsel saldırganlık da dahil olmak üzere saldırgan davranışlara yol açabilen kalabalık barınaklarda veya geçici konutlarda daha da kötüleşir. Savaştan zarar görmüş bölgelerde – mülteci kampları ve dahili yerinden edilmiş kişilerin kampları dahil – cinsel şiddet genellikle nüfusu kontrol etmenin bir yolu olarak görülür.

Mütevazı giyim gerektiren kültürel topluluklarda, kadınlar ve kız çocuklar kıyafetlerinin yaratabileceği engeller nedeniyle tehlikeden (yani yaklaşan bir tsunami veya çöken bir bina) kaçmayı daha zor bulabilirler. Ek olarak, mütevazı giyim ve/veya kültürel normlar kadınların farklı kültürel ve eğlence faaliyetlerine katılması anlamına gelebilir. Bu, kız çocuklara yüzme veya ağaçlara tırmanma öğretilmemesi anlamına gelebilir. Bu, selden kurtulmaya çalışırken kendilerine bakmalarını zorlaştıran engeller yaratır.

İyileşme sırasında kadınlar ve kız çocuklar aileleri için günlük yaşam işlevlerini yerine getirmek için daha fazla çalışmak zorunda kalabilir. Bu, yardım malzemeleri için sıraya girmeyi, suya erişmek için daha uzağa seyahat etmeyi veya zorlu koşullarda yemek pişirmeyi içerebilir. Bu aktiviteler genellikle gündüzleri gerçekleşir ve kadınların ve kız çocukların eğitime veya dışarıdaki istihdama erişimini sınırlar.

Önemli Gerçekler

- **Bazı felaketlerde, kadınlar ve erkekler arasındaki ölümlerde belirgin bir eşitsizlik vardır. Araştırmacılar**, “2008'deki Nargis Kasırgası'ndan sonra Myanmar'daki ölümlerin %61'inin, 2004'teki Banda Aceh'teki Hint Okyanusu

Tsunamisi'nden sonra %70'inin ve 1991'deki Bangladeş'teki Gorky Kasırgası'ndan sonra %91'inin" kadın olduğunu buldular. Ancak, ekonomik ve sosyal haklar erkekler ve kadınlar arasında daha eşit bir şekilde dağıtıldığında, **araştırmacılar ölüm oranlarının da daha eşit olduğunu keşfettiler. Katrina Kasırgası'ndan sonra kadın ve erkek ölüm oranları** arasında ihmal edilebilir bir fark vardı; yaş çok daha önemli bir faktördü.

- **Bir felaket sırasında ve sonrasında cinsel şiddetin bildirilmesinde genellikle gecikme olur.** Bu, mağdurların bildirim yerine temel iyileşmeye odaklanması ve destek hizmetlerine (sağlık klinikleri, tecavüz danışmanlık hizmetleri, aile içi şiddet sığınakları vb.) erişim eksikliği veya varlığı dahil olmak üzere bir dizi nedenden kaynaklanır.
- **Hamilelik ve doğum, kadınları bir felaketten sonra özellikle savunmasız hale getirir.** Hamile ve emziren anneler için üreme sağlığı hizmetleri tahliye ve felaket sonrası barınaklarda önemlidir. Tayfun Haiyan'dan sonra 230.000'den fazla hamile kadının tayfundan etkilendiği keşfedildi. Felaketten on gün sonra, **Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu** her gün yaklaşık 900 kadının doğum yaptığını ve yaklaşık 130'unun potansiyel olarak yaşamı tehdit eden komplikasyonlar yaşama olasılığının yüksek olduğunu bildirdi.
- **Kadınların güçlendirilmesini sağlamak ve kadınları afet planlamasına dahil etmek dayanıklılık yaratır.** Kadınlar, erkek planlamacıların anlayamayacağı **afet risklerini kendileri ve kız çocuklar için belirlemeye** yardımcı olabilir. Ayrıca, artan gelir veya kişisel hazırlık ve sağlık konusunda farkındalık dahil olmak üzere güvenlik oluşturmaya yardımcı olabilirler.
- **Kadınların iyileşme sürecine dahil edilmesi, kadınların rolleri hakkındaki klişeleri ve ayrımcılığı azaltmaya yardımcı olur.** 2016'da Ekvador'daki depremten sonra, **BM Gönüllüleri kadınların kampların yönetimine katılımını artırmak için programlar koordine etti** ; geleneksel olarak bunlar erkek egemen alanlardır. Bu, şiddeti azaltmaya yardımcı oldu ve kadınlara alanları üzerinde daha fazla kontrol sağladı. Ayrıca, "geleneksel cinsiyet rollerini değiştirmeyi ve kadınların katılımını iyileştirmeyi amaçlayan küçük projeler tasarlayarak" yardımcı oldular; bu da kadınların nakit karşılığı iş girişimleri ve moloz kaldırma gibi geleneksel olmayan faaliyetlere katılmasına yol açtı." Kadınlar ayrıca inşaat sektörüne de dahil oldu.

Nasıl Yardımcı Olabilirsiniz

- **Özellikle kadınlara ve kız çocuklara yönelik programlar için fon sağlayın.** Benzersiz ihtiyaçlarını ele alan ve kültürel olarak yetkin olan cinsiyete özgü programlama, dayanıklılıklarını artırmaya yardımcı olur. Programların yalnızca kadınlar ve kız çocuklara yönelik olması gerekmez de, cinsiyete dayalı ihtiyaçlara çok net bir şekilde odaklanmaları gerekir.
- **Kadınlar ve kız çocukları için bir felaket öncesinde dayanıklılık ve öz yeterlilik oluşturmaya yardımcı olmak amacıyla fon faaliyetleri.** Togo ve diğer Afrika ülkelerinde kadınlar bir “**Anne Kulübü**”nde toplanır. Bu, birbirine yakın yaşayan 20 kadından oluşan bir gruptur. “Anne ve çocuk sağlığı, hijyen ve çevre temizliği, beslenme ve gelir getirici faaliyetlerin yaratılması” alanında eğitim alırlar.
- **Evleri yeniden inşa ederken net enerji seçenekleri sağlayın. Dünya Sağlık Örgütü’ne** göre, “yaklaşık 3 milyar insan, gazyağı, biyokütle (odun, hayvan gübresi ve mahsul atığı) ve kömürle çalışan **kirletici açık ateşler** veya basit sobalar kullanarak yemek pişiriyor. Her yıl, yaklaşık 4 milyon insan ev içi hava kirliliğine atfedilebilen hastalıklardan erken ölüyor...” Kadınlar ve çocuklar, ev içi işlerin bölünmesi nedeniyle bundan en çok etkilenenlerdir.
- **Cinsiyete göre ayrılmış veri çalışmalarına fon sağlayın.** Kadınların ve/veya kız çocukların ihtiyaçlarını anlamak için araştırma yaparken cinsiyetin dikkate alınması önemlidir. Afetlerin tüm aşamaları kadınları farklı şekilde etkiler ve bu etkiler hakkında daha fazla bilgi edinmek daha iyi çözümlere yol açabilir.
- **Felaket bölgesinin içinde ve dışında cinsel ve yakın partner şiddeti kaynaklarını desteklemek için fon sağlayın.** Büyük bir felaketten sonra tahliye bölgelerine veya yeniden yerleşim alanlarına odaklanmak da önemlidir. Örneğin, tahliye merkezlerindeki polis memurlarının diğer yargı bölgelerinden gelen mağdurların raporlarını almalarını teşvik etmek için eğitim ve destek sağlanmalıdır.
- **Aile planlaması, doulalar/ebeler ve diğer kültürel olarak uygun doğum destekleri dahil olmak üzere üreme haklarını finanse edin.** CDP, Fon Sağlayıcılar Ne Yapıyor bölümünde belirtildiği gibi, hamile kadınları ve onları destekleyen hizmetleri desteklemek için özel hibeler sağladı. Bu, bebek ve anne ölüm oranlarında ve morbiditesinde bir azalmaya yol açtı.
- **Tek ebeveynli haneler için kalıcı olarak uygun fiyatlı konut desteği.** Konut, ailelerin toparlanmasına yardımcı olmanın hızlı bir yoludur. Tek ebeveynli haneler erkek liderliğinde olabilirken, istatistiksel olarak kadın liderliğinde olma olasılıkları

daha yüksektir. Uygun fiyatlı konut inşa etmek, kadınlar için var olan gelir eşitsizliklerini de ele alır.

Kaynak: <https://disasterphilanthropy.org/resources/women-and-girls-in-disasters/>

Çeviri: Jin Dergi